C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

MINISTERUL DE INTERNE
INSPECTORATUL JUDETEAN BISTRITA-NASAUD
- SECURITATE -

STRICT SECRET

0084/10.02.1973

NOTA SINTEZA

Numitul SZILAGY ZOLTAN,este născut la data de 13.XI.1933,în Nireş,judeţul Cluj,fiul lui ANDREI şi ANA,de naţionalitate maghiară,cetăţenie română,membru P.C.R.,absolvent al Facultăţii de istorie-filozofie,profesor de istorie şi filozofie la Liceul " Andrei Mureşan ",secţia maghiară din oraşul Bistriţa,Str.Viişoarei,Bl.A.I.,Sc.A.Et.III.,ap.lo Bistriţa.

Sus-numitul figurează în evidenţele organelor noastre ca urmare a faptului că alături de numiţii SULLER EUGEN,NAGY KAROLY,FEKETE ZSOLD,SCHULLER IOLANDA,HORVATH PAL şi PIROSKA,a constituit obiectul unui dosar de grup,ca urmare a faptului că desăşurau în grup şi în mod organizat activitate naţionalist şovină maghiară.

Documentîndu-se activitatea grupului menţionat, numitul SCHULLER EUGEN,a fost condamnat la 7 ani I.C.,restul elementelor fiind puse în dezbatere publică în cadrul corpului didactic din oraşul Bistriţa.

Din continuarea supravegherii informative a numitului SZILAGYI ZOLTAN,a rezultat că acesta deşi nu a renunţat la ideile şi concepţiile sale naţionalist şovine maghiare,s-a izolat,manifestînd precauţie în acţiuni,fiind permanent convins că este suspicionat şi urmărit de către organele de stat.

Treptat şi prudent,apelînd la forme şi metode subtile,aparent firesti,dovedeşte din nou tendinţe de a desfăşura activităţi ostile al căror sens şi finalitate au un caracter ostil.

Deşi profesor de ştiinţe sociale,obiectivul este semnalat cu manifestări duşmănoase atît cu caracter naţionalist şovin maghiar,cît şi cu manifestări duşmănoase anti-socialiste, ceea ce sporeşte gradul de periculozitate al acestora.

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

132

In cadrul procesului instructiv-educativ din şcoală strecoară pe parcursul predărilor idei şi concepţii naţionaliste,interpretări duşmănoase a unor evenimente istorice ca de exemplu contrarevoluţia din Ungaria,la care a afirmat că ar fi participat întreaga societate.

In timpul orelor de istorie utilizează documente istorice neadmise,făcînd divagaţii de la tema predată, neadmiţînd elevilor să noteze.Intr-o astfel de ocazie obiectivul a afirmat:

" Ungaria are trei zile de tragedie 1241,cînd au năvălit tătarii,1526 cînd s-a pierdut lupta cu turcii de la Mohacs şi în 1944 cînd au pierdut Ardealul ".

Analizîndu-se la nivelul conducerii Inspectoratului informaţiile existente,referitoare la numitul SZILAGY ZOLTAN,la data de 19.02.1971,s-a dispus urmărirea sa informativă în cadrul dosarului de urmărire informativă "ISTVA ca urmare a necesităţii de a stabili:

- concepţiile şi atitudinea sa politică actuală,
- modul cum apreciază politica naţională a partidului şi statului nostru,
- eventualele forme şi metode de desfăşurare a unor activităţi de natură naţionalist şovină maghiară atît în cadrul procesului de învăţămînt cît şi în afara lui,
- relaţiile interne şi externe pe care le întreţine,scopul şi natura lor.

Intensificîndu-se şi diversificîndu-se procesul de urmărire informativă,acţionînd ofensiv,pe mai multe linii informative şi în mod combinativ,instalîndu-se mijloacel " TUDOR " la domiciliul obiectivului,sub permanenta îndrumare şi supraveghere a Tov.Inspector Sef şi aDirecţiei a I-a,Serv. VII.s-au stabilit în mai mare măsură şi mai profund concepţiil şi preocupările de natură duşmănoasă ale obiectivului.

Infiltrarea informatorului " H-33 " şi dirijarea informatorului " SCHMIDT ",paralel şi diversificat, concomitent cu verificarea lor periodică prin sursa " TUDOR " instalată la domiciliul obiectivului s-au obţinut date certe cu privire la concepţiile naţionaliste şovine maghiare,

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

preocuparea permanentă de a propaga idei şi concepţii duşmănoase atît în rîndul elevilor cît şi în rîndul cadrelor didactice de naţionalitate maghiară din cadrul liceului.

Ca urmare a măsurilor informative întreprinse s-au obţinut informaţii verificate ce indică cu exactitate manualele editate în R.P.Ungară,pe care le folosesc în cadrul procesului de învăţămînt,lucrările de istorie cu un conţinut naţionalist fascist pe care le deţine la domiciliu.

Aceste manuale de istorie le procură din R.P.Ungară,unde s-a deplasat în sept.1971 la rude,cu acest prilej,aducînd în ţară şi diferite publicaţii în limba maghiară pe care le-a popularizat în rîndurile colegilor,susţinînd că sînt cu mult superioare publicaţiilor ce apar la noi în ţară.

La reîntoarcerea din R.P.Ungară,elementul urmărit a fost semnalat cu manifestări naţionalist şovine şi iredentiste maghiare care au crescut în intensitate şi periculozitate.

Ca urmare a informaţiilor deţinute de către organele noastre din care rezulta că SZILAGY ZOLTAN,în cadrul orelor de istorie pe care le susţine la secţia maghiară,nu respectă conţinutul şi indicaţiile programului de învăţămînt, " completînd"conţinutul expunerilor cu diferite lucrări de istorie editate în Ungaria,avînd şi unele manifestări naţionaliste şovine maghiare deschise,s-a dispus măsura întroducerii mijloacelor " TUDOR " în scopul verificării şi aprofundării informaţiilor existente.

Datorită unor împrejurări imprevizibile, catedra mobilă sub care au fost instalate mijloacele de ascultare a fost deplasată.

Descoperindu-se aparatul de emisie HORVATH PAL şi SZILAGY ZOLTAN au manifestat un interes deosebit pentru a intra în posesia lui,a stabili natura acestuia,consultînd în acest scop şi pe profesorul BENKO BELA,care era de specialitat Ca urmare a comportamentului şi atitudinii lor în acea împrejure,stîrnind vîlvă şi comentarii nefavorabile la adresa organelor de stat,pozînd " în victime "ale unor suspiciuni nejustificate din partea autorităţilor locale,au extins şi amplificat în mod abil această stare de spirit în rîndul tuturor cadrelor didactice de la secţia maghiară.

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Aparent nu exista nici un indiciu că obiectivul acestei măsuri ar fi fost numitul SZILAGY ZOLTAN,în ziua respectivă au predat în acea clasă şi alţi 5 profesori.

Organele noastre au lansat la momentul oportun o legenda că acel aparat ar fi un seismograf al organelor A.L.A.,pentru a testa rezistenţa imobilului,cît şi alte variante la fel de plauzibile care au avut efectul scontat.

Deşi la reîntoarcerea din R.P.Ungară,a afirmat că nu a avut prilejul să discute cu intelectuali din această ţară,pe o altă linie informativă ne este semnalat că s-a interesat de arhiva fostului conte BETHLEM din Beclean,motivin că l-a rugat un prieten din Budapesta cînd a fost în Ungaria să stabilească unde se află în prezent această arhivă şi cum s-ar putea ajuge la ea.Cu aceiaşi ocazie s-a mai interesat ce anume alte lucrări de istorie s-ar găsi la fondul documentar al bibliotecii orăşeneşti din Bistriţa.

In acest context informativ-operativ obiectivul este vizitat la domiciliu de către numitul VASS ALEXANDRU Cpt.,în cadrul Inspectoratului Judeţean Bistriţa-Năsăud, miliţia rurală.

Pe fundalul unor comentarii naţionalist-şovine maghiare ale obiectivului,VASS ALEXANDRU,nu ripostează ci dimpotrivă îi face un instructaj contrainformativ elementului urmărit,menit să perfecţioneze activitatea de propagare a ideilor şi concepţiilor naţionalist-şovine maghiare.

In continuare,la unele discuţii cu caracter naţionalist asistă şi informatorul " SCHMIDT " care confirmă şi completează datele obţinute prin sursa " TUDOR " cu privire la evoluţia discuţiilor.

In data de 7.02.1972,din proprie iniţiativă ca urmare a încrederii pe care o acordă informatorului " H-33 ",obiectivul a afirmat:

" Am o cunoştinţă foarte bună,un coleg de şcoală care e căpitan de miliţie şi care mi-a spus:Cei ce încearcă să te descoase,sînt puşi de cineva de sus,fiin sigur că nu o fac numai de dragul de a te descoase.Fii atent şi spune-mi cine-s aceia şi eu am să-i verific şi am să-ţi spun despre cine-i vorba".

Acest aspect fiind lămurit —
Vă rog în consecință, să binevoiți
a retrimite de urgență cu toată
discreția recomandată de către Dvs.
Direcția de Artă a Cinematografiei (D.A.C.) —

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

135
148

Ca urmare a celor de mai sus obiectivul a devenit deosebit de circumspect şi prudent,întrebuinţînd metode subtile în discuţiile pe care le poartă pentru a depista reţeaua informativă a organelor noastre.

Pentru a preveni şi contracara scurgerea de informaţii din cadrul organelor noastre,s-au întreprins măsurile necesare,iar pentru a dezorienta şi canaliza suspiciunile în direcţia dorită de noi,s-au exploatat suspiciunile obiectivului referitoare la profesorii:KOVACS VARGA TIBERIU şi TOADER NICOLAE,în direcţia iniţierii şi executării unei combinaţii care să-i întărească suspiciunile.Întrucît elementul urmărit obişnuieşte ca în rîndul colegilor " prin bancuri cu dublu sens iar uneori chiar deschis,să-şi exteriorizeze concepţiile naţionaliste şi duşmănoase,combinaţia a fost extinsă astfel în cît în recrutarea fictivă a numitului [redacted],acesta a primit sarcina să contracareze deschis şi fără echivoc orice încercare a obiectivului de acest gen.

Un aspect interesant stabilit în procesul urmăririi informative a obiectivului " ISTVAN " este faptul că acesta deţine la domiciliu hărţi tipărite în Ungaria,ale unor porţiuni din Ardeal,asemînătoare celor militare actuale, pe care le păstrează bine ascunse(SCHMIDT "26.02.1972).

Se constată că obiectivul orientează clasa la care este diriginte în direcţia izolării ei de secţia română.

Întrucît numitul BUREACA IOAN,profesor de istorie,director adjunct la Liceul " Andrei Mureşan ",se preocupa de executarea lucrării istorice " Bejenia românilor din Transilvania " care se înscrie pe linia lucrărilor ce argumentează continuitatea poporului român pe teritoriul Transilvaniei,acesta a fost influenţat discret să-l solicite pe obiectiv de a-i procura materialul de care avea nevoie din Arhivele naţionale ale R.P.U.Semnificativ privind relaţiile pe care le are obiectivul în R.P.U.,este faptul că acesta a primit oficial fotocopia documentului într-o perioadă scurtă de timp.

Deoarece documentul este susceptibil de diferite interpretări,atît pro cît şi contra teoriei continuităţii poporului român pe teritoriul Transilvaniei,s-au

./.

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

X36 148

?

întreprins măsuri urgente ca după utilizarea lui de către profesorul BUREACA,în scopul menţionat,organele noastre să intre în mod discret în posesia fotocopiei acestui document pentru a preveni ca elementul urmărit să-l utilizeze în scopuri ostile.

Se constată că obiectivul în ultima perioadă de timp,de cînd este în relaţii foarte apropiate cu numitul VASS ALEXANDRU,a devenit mult mai circumspect,existînd unele dificultăţi în urmărirea sa informativă,luînd măsuri de prevenire a descoperirii materialelor didactice din R.P.U.,pe care le păstrează în magazia de armament,motivînd că acolo sînt asigurate întrucît numai el posedă cheile.

In perioada lunii august a fost vizitat la domiciliu de către rudele sale din R.P.U.,plecînd cu aceştia pe litoral.După plecarea rudelor obiectivului în R.P.U.,a rezultat că acesta a primit un volum cu caracter militar editat în Ungaria,în care sînt descrise tancurile,avioanele,rachetele şi alte dotări militare ale armatei maghiare.

Faţă de numitul VASS ALEXANDRU,obiectivul are o atitudine de admiraţie,considerîndu-l un adevărat maghiar care îşi orientează şi copii în acest sens.

In comentariile pe care obiectivul le face în rîndul colegilor de muncă,se situează uneori pe o poziţie de admiraţie fără rezerve a situaţiei economice din occident,exprimîndu-şi astfel o apreciere exagerată faţă de cîştigurile realizate de concernul "General Motors" din S.U.A.

Comportamentul şi conduita numitului Kovacs Ladislau,i-au întărit în continuare obiectivului convingerea că acesta este informator al organelor de securitate, elementul fiind în contextul organelor noastre în scop de compromitere.

In relaţiile cu reţeaua informativă,cît şi cu celelalte persoane,uzează de metode subtile de verificare fiind în permanenţă suspicios.Astfel,exploatînd faptul că informatorului "H-3" i-au fost puse unele piedici în exercitarea în continuare a profesiei,elementul urmărit l-a incitat să divulge toate lucrurile pe care le cunoaşte sau le presupune,pentru a stabili dacă informatorul acceptă.

Element naţionalist fanatic,obiectivul face referiri la activitatea naţionalistă desfăşurată în comun cu numiţii SCHOBEL LUCIAN şi [illegible] LUCIAN,care au fost condamnaţi,educîndu-le laude şi relevînd faptul că la proces a fost

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Dacă ar semnea ——
Concepția și percepțiile de viitor
să lipsească interesul și situația
lor. Dacă ar se cunoaște
amănunțit și obligațiile pe
timpul sejurului în țară.
Și să se dea ordin pentru
a li se întocmi întocmai în fișă.
Să se insiste pe respectul
de întoarcere a-l face în situația
că a încălcat anumite
prevederi —

Cr. [illegible]

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

singurul martor al apărării.Deşi,în trecut cu ocazia procesului în cauză,obiectivul "Kalman" după aprecierea susnumitului a adoptat o poziţie greşită,astăzi adesta este"cel mai fervent apărător al drepturilor maghiarilor din oraşul Bistriţa".

Relaţiile elementului urmărit cu numitul VASS A. s-au deteriorat total datorită refuzului acestuia de aşi trimite copiii la Grădiniţia cu limba de predare maghiară,deşi obiectivul a insistat în mod deosebit,calificîndu-l că"face numai pe mareoe maghiar".In prezent VASS A.refuză orice contact cu obiectivul.

In cursul acestei veri susnumitul şi-a aşteptat relaţiile din R.P.U.pentru a descoperi biblioteca fostului conte BATHLEN din Beclean,sugerînd că aceste elemente au concepţii naţionaliste şovine maghiare similare cu ale obiectivului.

Vizionarea la televizor a filmului artistic românesc"Mihai Viteazul",a constituit pentru obiectiv un prilej de manifestări naţionalist iredentiste maghiare,apreciind că"românii modifică istoria acolo unde nu le convine".

Abonat fiind la ziarul "MAGYARORSZAG",elementul urmărit a identificat un articol referitor la politica internă a ţării noastre,interpretîndu-l dugmănos şi răspîndindu-l printre colegii săi de muncă.Aprecia,pe marginea acestui articol că economia noastră"merge spre un eşec totală criză totală",iar publicarea pe aceeaşi pagină a unei fotografii reprezentînd oraşul Alba Iulia,reprezenta în concepţia elementului urmărit idea că "maghiarii au fost înaintea românilor pe aceste meleaguri".

In calitatea de comandant al Centrului de pregătire militară a tineretului din cadrul Lic."A.Mureşanu" în activitatea elementului urmărit se constată tendinţa de formalism şi preocuparea de a goli de conţinut activitatea de pregătire militară a tineretului,manifestînd neglijenţă în păstrarea şi manipularea armamentului.

Cu prilejul practicii efectuate de elevii Lic."A.Mureşanu",acesta a exploatat faptul că elevii au fost nemulţumiţi cu privirel la condiţiile de muncă şi odihnă asigurate de I.A.S.Lechinţa,procedînd intenţionat fără tact în relaţiile cu aceştia,sugerînd că în ţara noastră ar exista un regim dictatorial,afirmînd ulterior în faţa elevilor că

C.N.S.A.S.
DIRECȚIA ARHIVĂ CENTRALĂ

Asemenea situații să fie aduse cunoștința și în viitor —